

נס הנזכה בא לחזק ולבסס את ה'דברי סופרים'

הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור.
[ט"ז:]

יש להבין מדוע החשמונאים הוצרכו לנס פך השמן הרי טומאה הותרה בציבור?
מתוך **החתם סופר זצוק"ל** שטומאת זבין לא הותרה בציבור - וגזרו על העכו"ם שיהיו כזבים לכל דבריהם.

הגאון רבי ירוחם אולשין שליט"א מעיר שיוצא מהדברים שכל הנס היה עבור גזירה דרבנן!
[והביא את דבריו של **הפרי חדש** [תר"ע א'] שאמנם גזרו על העכו"ם שיהיו כזבים לכל דבריהם רק בגזירת י"ח דבר - שהייתה לאחר נס החנוכה, אבל כבר בתחילה גזרו רק לקודשים - ולבסוף

הוסיפו לגזור לכל דבריהם.
אבל עכ"פ ברור שהנס היה כדי להעמיד את תקנת חז"ל!
ומסביר שזו באמת השורש של מלחמת היוונים שרצו לבטל את המעלה המיוחדת של כלל ישראל, ולהשוותם לשאר אומות ר"ל.
במיוחד חפצו היוונים 'להשכיחם תורתך' שבה מתבטא כוחם העצום של חכמי ישראל לקבוע את הדין והמצויאות - שמשעה שנמסרה לנו בסיני - לא בשמים היא.
לכן כשהושיענו ה' מידם - עשה נס מיוחד כדי להראות לאמות שאין להם כח לעקור אפילו גזירות ותקנות חז"ל.
והוסיף לבאר עפ"י את לשונו של הרמב"ם שקרא למצות החנוכה 'מצוה חביבה' - כי היא באה לחזק ולבסס את 'דברי סופרים' שעליהם נאמר שהם חביבים מינה של תורה.

כשהתועלת לזולת גדולה מהנזק שלך - אתה מחוייב לותר!!!

דתניא לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' [כא:]

הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצוק"ל מקשה מדוע התיבה 'ואכלה' מופיעה לפני המכירה לנכרי, והרי גם לנכרי מותר לאכול נבילות?

ותירץ בשם חתנו כבנו - **הגאון רבי חיים סולוביצ'יק זצוק"ל** עפ"י התוספות [בע"ז כ.]. שמקשה על שיטת ר' מאיר ש'או' להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.
וא"ת וכי אם יש לו לאדם חפץ למכור יתנו לגר קודם שימכרו לעובד כוכבים? והלא אפילו לישראל אינו מצווה על כך?
וי"ל דדוקא נבילה שאינו שווה אלא דבר מועט, לישראל שלא היו עובדי כוכבים מצויים ביניהם, ולגר היא שווה הרבה כשאר בשר.
ממילא הביאור הוא - שהדין להקדים נתינה לגר היא רק כאשר

הגר באמת אוכל את הנבלה.
אבל אם הגר מעונין בנבלה בכדי להאכיל אותה לכלבים או לשווק אותה לנכרי - לא יהיה לו דין קדימה, והישראל יכול לעשות זאת בעצמו.
ולכן תורה הסמיכה את התיבה 'ואכלה' לנתינה לגר, שרק במקרה כזה הוא קודם.

הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל אמר שלמדים מכאן שהאדם צריך לשקול היטב בכל נידון שמתעורר בינו לאחרים - מה הריעות שלו מול תועלת של הזולת!
לפעמים גם אם אתה צודק לחלוטין - אבל ויתור מצדך עם כל הא"י נעימות שכרוך בה יכול להועיל לשני עשרת מונים מההפסד שלך.
וא"כ אתה מחוייב מהתורה לותר!!!

המחשבה יוצקת תוכן ומשמעות למעשה

ת"ש 'ונשא אהרן את עון הקדשים' וכי איזה עון הוא נושא? אם עון פיגול הרי כבר נאמר 'לא ירצה'. [ט"ז:]

יש להבין מדוע אדם נענש על מחשבת 'פיגול' שהוא דבר שבלב - ולא נפטור אותו משום 'מחשבה רעה' - אין הקב"ה מצרפה למעשה?

אומר **הגאון רבי ישראל מאיר דרוק שליט"א** שצריך להבין את מהות הקרבת הקרבנות כדי לדעת שהשאלה לא מתחילה!

הנה **הרמב"ן** כתב שהטעם להקרבת הקרבנות הוא "כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה - צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו 'כנגד המעשה', ויתודה בפיו 'כנגד הדבור', וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה והכרעים 'כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו'.

ויזרוק הדם על המזבח 'כנגד דמו בנפשו' - כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו, עכתי"ד.

ובספר **החינוך** הביא את דברי הרמב"ן וכתב שיש עוד התעוררות ללב בקרבן הבהמות - מצד הדמיון שגוף האדם והבהמה דומים בכל ענייניהם מלבד השכל - שיש רק באדם.
וכשאדם חוטא הוא יוצא מגדר השכל, ונכנס בגדר הבהמות, ולכן

נצטווה לקחת גוף בשר כמוהו ולהביאו אל המקום הנבחר לעילוי השכל, ולשרפו שם, כדי לצייר בלבבו ציור חזק שכל ענינו של גוף בלי שכל אבד ובטל לגמרי.

ומדבריהם הקדושים של רבותינו הראשונים למדנו שכל המהות של הקרבן אינה מסתכמת בהבאת בעל חיים להקרבה - אלא הדגש הוא על ההתבוננות ושימת לב לפרטים שמעוררים לחזור בתשובה - והם חלק בלתי נפרד מההקרבה.

ומעתה מובן באופן ברור שכאשר אדם חושב במהלך השחיטה מחשבה זרה - שסותרת את רצון ה' - הרי מחשבתו עומדת בסתירה גמורה לכל מהותו ותכליתו של הקרבן - ואינה עולה לרצון!

ואף כי הם רק דברים שבלב - אבל הרי מטרת הקרבן היא התעוררות הלב - ומחשבה זרה מחטיאה את כל מטרת הקרבן!!!

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל [הסבא מסלבודקה] היה מביא את דברי **הרמב"ן** שמסביר מדוע בפרשת הנשיאים [שקוראים בחנוכה] התורה מאריכה לפרט את כל קרבן של כל נשיא ונשיא, אפילו שכולם זהים?

וביאר שכל נשיא היתה לו כוונה אחרת לפי מהות השבט שלו, ולכן פרטה אותם התורה בנפרד.

ורואים מכאן אומר הסבא שהמחשבה יוצקת תוכן ומשמעות למעשה - עד שלא ניתן להשוות בין שני מעשים שווים, אם הכוונות שונות!

לפעמים האדם נתקף בתחושת רעב וצמא דמיונית...

והנה ממבט ראשון נראה שה'דורשי רשומות' הוציאו מקרא מידי פשוטו?

אולם הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל אמר שזו פשוטו של מקרא!

הנה באבות דר"י כתוב המקבל על עצמו עול תורה מסירים ממנו כל עול אחר - ובין היתר מופיע שמסירים ממנו 'הרהורי רעב' - ויש להבין מה המשמעות של 'הרהורי רעב'? אם אדם לא אכל הוא רעב, ואחרי שאכל הוא שבע?

מסביר הגר"ח"פ שלפעמים האדם מתישב ללמוד, והוא לא אמור להיות רעב, אבל הוא נתקף בתחושת רעב וצמא דמיונית...

התחושות האלו באות רק מפני שלא קיבל על עצמו 'עול' תורה, אבל אם יקבל על עצמו להשתעבד לעמול בתורה - כל הדמיונות יעלמו.

דורשי הרשומות למדו שכל הצימאון נבע מכך שהלכו שלושה ימים ללא תורה - והיו אלו 'הרהורי צמא' דמיוניים!

והראיה היא שהפתרון היה ביומתקו המים - שם שם לו חק ומשפט - להשתעבד לחלוטין לתורה - ומה העצה להצליח לעמוד בזה? ללמוד עם מתיקות והנאה!

הוא חומרא דמשקין הוא, משום דמשקין עלולין לקבל טומאה. ומה היא עלילתן? שמקבלין טומאה שלא בהכשר. [יח:]

בסוגיה של דיני טהרות - יש התיחסות מיוחדת ל'מים', מצד אחד הטבילה במים מטהרת, ומצד שני המים מכשירים לקבל טומאה. מלבד הנידון אם הם נטמאים בכלל מהתורה, וגזירת משקין להיות תחלה - ויש להבין מה מיוחד בהם?

ואולי יתבאר עפ"י הגמרא בבא קמא [פב.] דתניא "וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים" דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, שנאמר "הוי כל צמא לכו למים" כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו.

ובתוספת דברי הגר"א [אבן שלמה א' י"א] שבתורה יש כח להצמיח ולגדל, כמו המטר על הארץ.

אבל הכל תלוי מה זרעו באדמה - ואם ח"ו הושרשו באדם מידות רעות, ואינו מסקל אותם, התורה רק תגדיל ותצמיח אותם...

לכן צריך לדעת שיש במים את כל הצדדים והאפשרויות, לטוב ולמוטב.

האם הכהן חייב להמתין למכות של השוטרים?

לא באה.

וכך עמד האיש במקום, עד שהגיעה שעת הסגירה של המוזיאון, והשומר הערבי שהופקד על נעילת המוזיאון, הורה לו לעזוב את המקום.

'אני כהן, ויש לי בעיה הלכתית', השיב הת"ח.

והערבי, שכמובן לא ידע בכלל על מה הוא מדבר, פקד עליו בשנית לעזוב את שטח המוזיאון - היהודי שלנו, מגודל יראת החטא שהיתה בו, סירב.

משהבין השומר הערבי שמדובר ב'משהו עקרוני', אמר לת"ח בקול מאיים שהוא מתכוון לגרור אותו מן המקום בעל כרחו.

כששמע מידוענו את המילים הללו יוצאות מפי השומר, הוקל לו... שכן כאשר גוררים אותו שלא מרצונו, הרי הוא אינו מטמא את עצמו, ואינו עובר על רצון הבורא.

הבעיה היתה שאם אכן כך יקרה, והשומר יגרור אותו בכוח, ייגרמו לו כאבים חזקים מאוד; הוא הרי יתפוס אותו בשתי ידיו, ימשכהו בחוזקה רבה, ויכאיב לו.

בנוסף לכך ייתן לו מכות ובעיטות, על שהעז להטריחו לחינם...

עמד הת"ח והתעורר בשאלה: האם אני מחויב להמתין עד שיגיע השומר ויגררני בכוח, ויגרמו לי לכאבים, או שמא במקרה כזה, כאשר ברור שהעסק אבוד, והגזירה נגזרה, ובעוד דקה-שתיים יגררו אותי ויוציאוני ממקום הטומאה, אם כן אין צורך שאמתין עד אז, ויכולני למהר ולצאת עתה בכוחות עצמי?

הבאתי את השאלה לפני מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, והשיב לי שברגע שישנם שוטרים שיגררוהו בעל כרחו מותר לו כבר ללכת מרצונו החפשי.

מו"ח לא פירט בפניי את מקורותיו, אבל נראה לי שאפשר ללמוד זאת מהסוגיה שלנו חבית העוסקת בחבית של תרומה שנשברה - שרבי יהושע אומר אף יטמאנה ביד, וביאר רש"י "כיון דסופה לאיבוד - שרי לטמוייה ביד" וגם כאן סופו להיטמא באהל המת ואם כן למה שיצא בחבטות?

דתנן חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה, ותחתונה חולין טמאין, וכי רבי יהושע אומר אף יטמאנה ביד. [טו.]

מספר הגאון רבי יצחק זילברשטין שליט"א מעשה שהיה בתלמיד חכם אחד שביקש לראות מקרוב, לצורך לימודו, מוצגים עתיקים שונים, וכששמע שבמוזיאון 'רוקפלר' בירושלים אפשר למצוא את הפריטים הללו, בא אל המוזיאון, והחל לסייר בין המוצגים.

לפתע נפלטה מפיו צעקה.

המבקרים שהיו באותה שעה במוזיאון, לא ידעו על מה ולמה נחרד הת"ח, וכשניגשו אליו הצביע על ארון שעמד במרכז המוזיאון ובתוכו...

גופת מת, שהוצגה מן הסתם אף היא בין יתר המוצגים...

האנשים היו בטוחים שהמבקר החרדי פוחד ממתים, ולא ידעו שהצעקה והחרדה באו בשל היותו כהן, ואסור לו להיטמא למתים.

ברוב יראתו מפני החטא, החל הת"ח לרוץ במהירות לעבר היציאה, אולם אז התברר לו שהוא רץ בכיוון ההפוך לגמרי, ובמקום להתקדם אל היציאה, נכנס יותר ויותר אל תוך כתלי המוזיאון.

מוזיאון 'רוקפלר' בנוי בצורה של 4 בניינים מחוברים כמו מ"ם סתומה - ובמרכז הבניינים יש שטח לא מקורה תחת כיפת השמים, ובדיוק לאותו שטח ברח הכהן שלנו, כיון ששם הוא אכן יצא כבר מאהל המת.

הבעיה היא שמהשטח הלא-מקורה הזה אין יציאה לרחוב, והאפשרות היחידה לצאת משם היא דרך הבנין, היינו שהכהן יהיה צריך להיכנס שנית לאהל המת, ובכך הוא לא רצה.

לאחר שהתברר לת"ח שהוא התרחק עוד יותר מן היציאה, היה נבוך וחסר-עצה, ולא ידע מה עליו לעשות עתה.

הוא החליט לעמוד במקומו, ולהמתין - ברם, הזמן חלף, והישועה

לשון 'רק חזק' באיסור אכילת דם

לכן מתאים לומר 'חזק' על המעשה של הוצאת הדם [ע"י מליחה או צליה].

קבלה מיניה רב שמואל בר אמי דאמר רחמנא "רק חזק לבלתי אכול הדם, כי הדם הוא הנפש". [ט"ז:]

הנה הגר"א כתב שההבדל בין 'חזק' ל'אמץ' - ש'חזק' הוא במצוות עשה, ו'אמץ' הוא במצוות לא תעשה.

ויש להבין מה שייך לכאן לשון 'רק חזק' - הרי מדובר במצוות לא תעשה של איסור אכילת דם?

תירץ הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצוק"ל עפ"י דברי הרשב"ם שיש מצוה להתאמץ ולהוציא את הדם שבלוע באיברים.

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל

ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com

הפניינים מלוקטים ונערכים בשיווי עריכה וקיצור נדרשים